कर्णं वै प्रसूतं सूततां गतम्" हरि० ६० अ०। "भीष्मः खलु पितुः प्रियचिकीर्षया सत्यवतीं मातरमुदवाहयत् यामाहुर्गन्धकालीमिति। तस्यां पूर्व्वं कानीनो गर्भो पराशराद् द्वैपायनोऽभवदिति" भा० आ० ९५ अ०। व्यासस्य कानीनत्वमुक्तम्।

कान्त पु० कन-दीप्तौ कम-वा क्त। १, पत्यौ "कान्तवक्षस्थलास्थता" उद्भटः। "शिवरात्रौ ददाम्यर्घमुमाकान्त! गृहाण मे" शिवार्घदानमन्त्रः। सूर्य्यपूर्व्वकः सूर्य्यकान्तशिलायाम्, चन्द्रपूर्व्वकः चन्द्रकान्तमणौ, अयःपूर्वः अयस्कान्तमणौ (चुम्बकपाथर) २चन्द्रे ३वसन्ते ४हिज्जलवृक्षे च। ५कुङ्कुमे, न० ६शोभने, "कान्तालकान्ताललनाः सुराणाम्" माघः "नात्र कान्तमुपगीतया तया" माघः। ७अभीष्टे च त्रि०। "भीमकान्तैर्नृपगुणैः" रघुः। ८नार्य्यां, ९प्रियङ्गुवृक्षे च स्त्री। मेदि० १०वृहदेलायां ११रेणुकौषधौ १२नागरमुस्तायां स्त्री राजनि०। १३सुखस्यान्ते १४लौहभेदे न० भावप्र० तस्य लक्षणगुणादि तत्रोक्तं यथा

"यत्पात्रे न प्रसरति जले तैलबिन्दुः प्रतप्ते, हिङ्गुर्गन्धां स्त्यजति च निजं तिक्ततां निम्बवल्कः। तप्तं दुग्धं भवति शिखराकारकं, नैति भूमिं, कृष्णं न स्यात् सजलकणतः कान्तलोहं तदुक्तम्"। मारितस्य चूर्णीकृतस्य तस्य सेवने गुणा उक्तास्तत्रैव "गुल्मोदरार्शःशूलाममामवातं भगन्दरम्। कामलाशोथकुष्ठानि क्षयं कान्तमयो हरेत्। प्लीहानमम्लपित्तञ्च यकृच्चापि शिरोरुजम्। सर्वान्रोगान् विजयते कान्तलोहं न संशयः। बलं वीर्य्यं वपुः पुष्टिं कुरुतेऽग्निं विवर्धयेत्"। तत्रैव सामान्यलौहमारणविधिगुणादि।

"शुद्धं लोहभवं चूर्णं पातालगरुडीरसैः। मर्द्दयित्वा पुटेद्वह्नौ दद्यादेवं पुटत्रयम्। पुटत्रयं कुमार्याश्च कुठारच्छिन्निकारसैः। पुटषट्कं ततोदद्यादेवं तीक्ष्णमृतिर्भवेत्"। अन्यच्च। "क्षिपेद्द्वादशमांशेन दरदं तीक्ष्णचूर्णतः। मर्द्दयेत्कन्यकाद्रावैर्यामयुग्मं ततः पुटेत्। एवं सप्तपुटैर्मृत्युं लोहचूर्णमवाप्नुयात्। सत्यानुभूतो योगीन्द्रैः क्रमोऽन्योलोहमारणे। कथ्यते रसराजेन कौतूहलधियाऽधुना। सूतकात् द्विगुणं गन्धं दत्त्वा कुर्य्याच्च कज्जलीम्। द्वयोः समं लोहचूर्णं मर्द्दयेत्कन्यकाद्रवैः। यामत्रयं ततः पिण्डं कृत्वा ताम्रस्य पात्रके। घर्म्मे धृत्वा रुचूकस्य पत्रैराच्छादयेद्बुधः। यामद्वयाद्भवेदुष्णं धान्यराशौ न्यसेत्ततः। दत्त्वोपरि शरावं तु त्रिदिनान्ते समुद्धरेत्। पिष्ट्वा च गालयेद्वस्त्रादेवं वारितरं भवेत्। दाड़िमस्य दलं पिष्ट्वा तच्चतुर्गुणवारिणा। तद्रसेनायसञ्चूर्णं सन्नीय प्लावयेदिति। आतपे शोषयेत्तच्च पुटेदेवं पुनः पुनः। एकविंशतिवारैस्तन्म्रियते नात्र संशयः। एवं सर्वाणि लोहानि स्वर्णादीन्यपि मारयेत्"। एवं मारितस्य लौहस्य गुणाः। "लोहं तिक्तं सरं शीतं कषायं मधुरं गुरु। रूक्षं वयस्यं चक्षुष्यं लेखनं वातलं जयेत्। कफं पित्तज्वरं शूलं शोफार्शःप्लीहपाण्डुताः। मेदोमेहक्रिमीन् कुष्ठं तत्किट्टं तद्वदेव हि। गुञ्जामेकां समारभ्य यावत् स्युर्नवरत्तिकाः। तावल्लौहं समश्नीयाद्यथादोषानलं नरः। कुष्माण्डं तिलतैलं च माषान्नं राजिकां तथा। मद्यमम्लरसञ्चैव वर्जयेल्लोहसेवकः। शिलागन्धार्कदुग्धाक्ताः स्वर्णाद्याः सर्वधातवः। म्रियन्ते द्वादशपुटैः सत्यं गुरुवचो यथा"।

"कामे कान्ते रसिका काकुरुतेन" माघः। "कान्ताजनेन रहसि गृहीता।" "वपुष्यशेषेऽखिललोककान्ता सानन्यकान्ताह्युरसीतरा तु"। माघः कं ब्रह्माणमन्तयति द्विपरार्द्धकाले। १५ वासुदेवे परमेश्वरे पु० "कामदेवः कामपालः कामी कान्तः कृतागमः" विष्णुस०। १६ पत्न्यां स्त्री "मा कान्ते पक्षस्यान्ते पर्य्याकाशे देशे स्वाप्सीः" ज्यो० त० "कान्तया कान्तसंयोगे किमकारि नवोढया" विदग्धमु०। १७ कार्त्तिकेये पु०। "आग्नेयश्चैव स्कन्दश्च" इत्युपक्रमे "कामजित् कामदः कान्तः" इत्युक्त्वा। "नामान्येतानि दिव्यानि कार्त्तिकेयस्य यः पठेत्" भा० वन० २३१अ०। "भवेत् कान्ता युगरसहयैर्यमौ नरसा लगौ" इत्यक्तलक्षणे १८छन्दोभेदे स्त्री। १९कामदेवभेदे पु० कामशब्दे विवृतिः।

कान्तपक्षिन् पु० स्त्री कान्तोमनोहरः पक्षोऽस्त्यस्य प्राशस्त्येन इनि। मयूरे शब्दच० स्त्रियां ङीप्।

कान्तपुष्प पु० कान्तं पुष्पमस्य। कोविदारवृक्षे। राजनि०।

कान्तलक पु० कान्तं लक्यते लक-आस्वादने कर्मणि घञर्थे क। (तुंद) तुन्नवृक्षे अमरः।

कान्तलोह पु० कान्तं प्रियं लोहं यस्य। अयस्कान्ते। कर्म्म०। (कान्तिलौह) लौहसारे। कान्तशब्दे तद्गुणाद्युक्तम्।

कान्ताङ्घ्रिदोहद पु० कान्ताङ्घ्रिस्तत्ताड़नं दोहदमस्य पुष्पोद्गमे। अशोकवृक्षे त्रिका०। यथा च तस्य तथात्वं तथाऽशोकशब्दे ४८५पृ० उक्तम् कान्तापाददोहदादयोऽप्यत्र।

कान्तायस न० नित्यकर्म० जातित्वात् अच् समा०। कान्तलोहे राजनि०।

कान्तार पु० कान्ता अभीष्टा अरा इव ग्रन्थयोऽस्य, कस्य जल-